

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister voor Rechtsbescherming
De heer F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 18 juli 2023

betreft Toezegging Juridische acties belangenorganisaties (35.925 VI)

ons kenmerk 173366U

Geachte heer Weerwind,

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid hebben in de commissievergadering van 11 juli 2023 beraadslaagd over uw brief van 2 juni 2023¹ waarin u ingaat op de toezegging aan de Eerste Kamer *Juridische acties belangenorganisaties (35.925 VI)*². De leden van de **SGP**-fractie hebben naar aanleiding van de voorgenoemde brief nog enkele nadere vragen aan u.

De leden van de SGP-fractie lezen dat u met deze brief uw toezegging gestand doet door te reflecteren op de vraag of er een verdere aanscherping van het representativiteitsvereiste wenselijk is ten behoeve van de juridische acties van belangenorganisaties. Deze leden wijzen u erop dat een motie in de Eerste Kamer verworpen werd, maar in de Tweede Kamer werd aangenomen³. Deze leden vragen u of deze nieuwe politieke werkelijkheid de houding van de regering verandert ten opzichte van dit vraagstuk.

De leden van de SGP-fractie lezen dat u van mening bent dat algemeen belangacties de rechtsstaat vitaal houden. Deze leden wijzen u erop dat met bepaalde uitspraken het land juist verder op slot gaat, terwijl uw regering bezig is met het uitwerken van plannen om bijvoorbeeld de stikstofuitstoot terug te dringen. Deze leden vragen u of het wenselijk is dat de staatsmachten elkaar op deze manier in het vaarwater zitten.

De leden van de SGP-fractie constateren dat belangenorganisaties menen voor het algemeen belang op te komen, maar dat een groot deel van de Nederlanders zich hierdoor niet vertegenwoordigd voelt. Deze leden menen dat het parlement bij uitstek een plek is waar men voor het algemeen belang opkomt, omdat daar gekozen volksvertegenwoordigers mede de wetgever en de regering controleren. Deze leden vragen of het niet wenselijk is om opkomen voor het algemeen belang bij uitstek in het parlement te laten plaatsvinden en niet voor de rechter, die in individuele zaken beslist.

¹ Kamerstukken I 2022/23, 35925 VI, AJ.

² T03473.

³ Kamerstukken II 2022/23, 36169, nr. 37.

datum 18 juli 2023

ons kenmerk 173366U

blad 2

De leden van de SGP-fractie constateren dat uitspraken op grond van het algemeen belang dikwijls op algemene, vaag geformuleerde normen worden gedaan, zoals artikel 6:162 BW of het recht op leven (artikel 2 EVRM). Deze leden lezen dat de rechter de representativiteit van belangenorganisaties indringend dient te toetsen, maar dat er vervolgens geen enkele terughoudendheid lijkt te zijn om op basis van algemene normen uitspraken te doen. Deze leden vragen u of enige terughoudendheid bij de rechter gewenst is ingeval van uitspraken op grond van algemeen geformuleerde normen ten behoeve van het algemeen belang.

De leden van de SGP-fractie menen dat bij een uitspraak op grond van het algemeen belang ook moet worden meegewogen of de bestreden overheidsmaatregel of het stilzitten van de overheid in redelijke verhouding staat tot het nadeel dat de burger daaraan ondervindt. Deze leden vragen u of evenredigheid bij dit soort uitspraken niet bij uitstek een uitgangspunt dient te zijn. Deze leden vragen tevens of, naar uw oordeel, bij rechterlijke bescheidenheid hoort dat het aan de rechter is om te beoordelen of de overheid in redelijkheid tot de maatregel heeft kunnen komen of heeft kunnen stilzitten en niet of hij of zijzelf daartoe zou hebben besloten.

De leden van de SGP-fractie lezen dat u in uw beantwoording heeft aangegeven dat belangenorganisaties de wegen gebruikt hebben die alle Nederlanders ter beschikking staan. Deze leden wijzen erop dat ingeval van een beroep op het algemeen belang op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht, het eenvoudiger is om als belanghebbende aangemerkt te worden dan wanneer een individuele burger een beroep op het belanghebbende begrip doet. Deze leden vragen u of dit de macht van belangenorganisaties niet ongewenst groot maakt ten opzichte van het recht van de individuele burger. Deze leden lezen tevens dat u de toegang tot de rechter een groot goed acht. Deze leden vragen u of de toegang tot de rechter van de individuele burger niet juist gebaat is bij een consistente lijn van rechtsbescherming die geen onderscheid maakt in belanghebbendheid van een organisatie of een individuele burger.

De leden van de SGP-fractie lezen dat belangenorganisaties de wegen gebruiken die alle Nederlanders ter beschikking staan. Deze leden constateren dat de wegen die belangenorganisaties bewandelen om tot een uitspraak van de civiele rechter te komen, van oorsprong in de WAMCA⁴ liggen. Deze leden merken op dat het de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever was dat artikel 3:305a BW een rechtsingang bood om collectieve acties te starten zodat een grote groep gedupeerden één collectieve rechtsvordering kon instellen in plaats van meerdere individuele rechtsvorderingen. Deze leden vragen u of het wenselijk is dat dit artikel nu gebruikt wordt door belangenorganisaties om een politiek doel te behalen of dat dit artikel aangepast of afgebakend zou moeten worden.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de beantwoording door u, de minister voor Rechtsbescherming, plaatsvindt. Deze leden menen dat u ook zorg dient te dragen voor de instandhouding van de trias politica en derhalve dient te vermijden dat de rechterlijke macht wordt uitgehold. Deze leden vrezen dat belangenorganisaties die bij de politiek geen gehoor vinden zich tot de rechter zullen wenden en zo hun gelijk halen. Deze leden vrezen dat daarmee de rechtszaal steeds meer zal verworden tot een debatzaal en dat daarmee de rechtszaal overspoeld wordt door politiek gekleurde vorderingen. Deze leden vragen u of dit een wenselijke ontwikkeling is en zo nee, wat u voornemens bent om dit te voorkomen.

⁴ Stb. 2019, 130, Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie.

datum 18 juli 2023

ons kenmerk 173366U

blad 3

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien uw reactie – bij voorkeur voor 8 september 2023 – met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

mr. B.O. Dittrich

Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid